

Fiziksel Okuryazarlığın Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenleri Açısından Değerlendirilmesi

Yunus Mahken¹

Özet

Fiziksel okuryazarlık, bireylerin fiziksel aktivitelere katılımını teşvik eden, onları fiziksel, bilişsel, sosyal ve duygusal olarak geliştiren bir kavramdır. Beden eğitimi ve spor öğretmenleri açısından değerlendirildiğinde, bu kavram hem öğretmenlerin mesleki sorumluluklarını artırmakta hem de öğrencilerin bütünsel gelişimine katkı sağlamaktadır. Beden eğitimi dersleri, fiziksel okuryazarlığı geliştirmenin en etkili yollarından biridir. Bu derslerde, öğretmenler öğrencilerinin motor becerilerinin gelişimini, fiziksel aktiviteye olan motivasyonlarını ve sağlıklı yaşam alışkanlıklarını kazandırmada kilit bir rol oynamaktadır. Tüm bunlardan hareketle bu bölümde fiziksel okuryazarlık kavramı beden eğitimi ve spor öğretmenleri açısından ele alınmıştır.

Fiziksel Okuryazarlık

Fiziksel okuryazarlık, yaşam boyu devam eden ve çok yönlü bir bakış açısıyla ele alınan motorik, sosyal, duygusal ve motivasyonel faktörlerin bir araya gelerek birbirine bağlı olduğu bir kavramdır (Cairney, Kiez, Roetert ve Kriellars, 2019). Adele-Kentel ve Dobson (2007)'a göre bu kavram; beden okuryazarlığı ve hareket okuryazarlığı gibi farklı kavramlarla da ifade edilebilmektedir. Kibar (2024)'a göre fiziksel okuryazarlık kavramı; her bireyin kendi yeteneklerini kullanma kapasitesi olarak tanımlanırken bu süreçte bireyin, yaşam boyu süren fiziksel aktiviteleri sürdürmek adına motivasyon, güven, fiziksel yeterlilik, değer verme ve sorumluluk alma konularında da bilgi ve farkındalık sahibi olması gerektiği ifade edilmektedir. Bir başka araştırmacıya göre ise bu kavram, fiziksel uygunluk ve motor beceriler ile de ilişkilendirilmektedir (Whitehead, 2010).

1 Balıkesir Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-4837-4517>, yunusmahken@hotmail.com, 0506 688 1240

Fiziksel okuryazarlık ile ilgili alanyazın incelendiğinde bu kavramın çeşitli araştırmacılar tarafından farklı şekillerde de tanımlandığı görülmüştür. Bu kapsamda araştırmacılar tarafından bu kavram ile ilgili olarak yapılan tanımlamalar şu şekilde ifade edilebilir.

Fiziksel okuryazarlık, bireylerin yaşam boyu sağlıklı ve aktif kalabilmeleri için gerekli bilgi, beceri ve motivasyonu kazanmalarını sağlayan bir kavram olarak tanımlanmaktadır. Bu geniş kapsamlı yaklaşım, fiziksel aktiviteyi sadece bir spor etkinliği olarak değil, bireylerin yaşam kalitesini artıracak bir yaşam biçimi olarak ele alır. Fiziksel okuryazarlığın çeşitli tanımları, bu kavramın ne kadar çok boyutlu olduğunu ve bireylerin fiziksel olarak aktif olma sürecini nasıl desteklediğini ortaya koymaktadır:

- **Tremblay ve Lloyd (2010)**'a göre fiziksel okuryazarlık, sağlığın korunması için aktif bir yaşam biçiminin benimsenmesi ve bu doğrultuda doğru bilgi ve davranışların rehberliğinde fiziksel aktivitenin yapılmasıdır. Bu tanım, bireylerin sağlıklı bir yaşam sürdürebilmeleri için sadece fiziksel aktivite yapmalarını değil, aynı zamanda bu aktiviteleri bilinçli bir şekilde yapmalarını vurgular.
- **Balyi, Way ve Higgs (2013)**, fiziksel okuryazarlığı, sağlıklı bir yaşam sürdürebilmek adına farklı fiziksel aktivitelerle deneyim kazanmak ve bu süreçte bilgi edinmekle ilişkilendirir. Bu perspektif, fiziksel aktivitelerin çeşitliliğinin önemine dikkat çeker ve bireylerin farklı deneyimlerle daha bilinçli ve etkili bir şekilde fiziksel olarak aktif olabileceklerini belirtir.
- **Longmuir ve Tremblay (2016)**'ya göre ise fiziksel okuryazarlık, bireyin fiziksel olarak aktif bir yaşamı sürdürebilme yeteneğidir. Burada, bireyin fiziksel aktiviteyi yaşamının bir parçası haline getirme becerisi ön plana çıkar.
- **Cale ve Harris (2018)**, fiziksel okuryazarlığı doğumdan ölüme kadar süren fiziksel aktivitelerle meşgul olmayı ifade eder. Bu tanım, fiziksel aktivitenin yaşam boyu devam eden bir süreç olduğunu ve bireylerin her yaşta fiziksel aktivitelerde bulunabileceklerini savunur.

Yukarıda sıralanan bu tanımlamalardan hareketle; Fiziksel okuryazarlık, bireyin yaşam boyu sürdürülebilir bir şekilde aktif bir yaşam tarzı benimsemesi için gerekli bilgi, beceri, motivasyon ve güveni kazanmasını ifade eden bir kavram olduğu ifade edilebilir. Bu kavram, sadece fiziksel uygunluk ve motor becerileri geliştirmeyi değil, aynı zamanda kişinin fiziksel aktivitelere yönelik olumlu bir tutum geliştirmesini, bu aktiviteleri anlamlandırmasını ve bu anlam çerçevesinde sorumluluk alarak hareket etmesini kapsamaktadır.

Fiziksel okuryazarlık, bireyin tüm yaşamı boyunca aktif kalabilmesi için gerekli temel bir yetkinlik sürecidir. Bu süreç ise, doğumdan ölüme kadar değişen farklı yaş dönemlerinde farklı şekillerde ortaya çıkmakta ve gelişmektedir.

Fiziksel Okuryazarlık Kavramının Felsefi Temelleri

Fiziksel okuryazarlık kavramı, ontolojik bir bakış açısıyla insan bedeninin işlevinden ve kullanımından faydalanmanın önemini vurgulayan felsefi düşüncelerin incelenmesiyle oluşturulmuştur (Whitehead, Durden-Myers ve Pot, 2018). Uygun (2023)'a göre, bu kavramın gelişiminde monizm, varoluşçuluk ve fenomenoloji olmak üzere toplam 3 temel felsefi yaklaşım etkili olmuştur. En genel haliyle monizm, beden ve zihin arasındaki bütünlüğü ifade ederken, insanın kendi varlığını ve bedensel deneyimlerini anlamlandırma çabasını ise varoluşçuluk ifade etmektedir. Fenomenoloji ise, bireyin bedenini çerçesiyle olan etkileşimlerini deneyim yoluyla ön plana çıkartmaktadır.

Monizm

Whitehead, Durden-Myers ve Pot (2018)'a göre monizm, insanı beden ve zihinden oluşan iki ayrı varlık olduğunu savunan dualizm'e karşı olarak ortaya çıkmıştır. Monizm'e göre insan tek bir bütündür (Whitehead, 2010; Whitehead, 2013). Çuhadar (2021)'a göre monizm, evrendeki her şeyin tek bir kaynağa indirgenebileceği veya tek bir bileşenin faaliyetleri ile açıklanabileceğini savunan öğretiyi olarak açıklanmaktadır. Cevzici (1999)'ye göre monizm, varlıkların Tanrı, madde, zihin, tin, enerji ya da form gibi tek bir unsurdan türediği ve gerçekliğin tek bir kaynaktan bir araya geldiği inancını barındırmaktadır.

Varoluşçuluk ve Fenomenoloji

Varoluşçuluk düşüncesi, "insan nedir?" sorusuna "kendini bil" yanıtını veren Sokrates'ten başlayarak, 20. yüzyılda 2. Dünya Savaşı sonrası yeni bir etik anlayışı arayışına kadar uzanan bir felsefi akımdır (Çuhadar, 2021). Bu düşünce, bireylerin kendi iç dünyalarına odaklanmalarını ve bu doğrultuda yargılar geliştirmelerini temel almaktadır. Whitehead (2010)'e göre, varoluşçuluğun temel ilkesinde varoluşun özden önce geldiği fikri yatmaktadır. Bu anlayışa göre insanlar, dünyaya geldiklerinde belirli bir öze donatılmanın aksine; insanın, dünya ile etkileşime girdikçe ve deneyim kazandıkça kendi kimliklerini ve özlerini inşa ettiği vurgulanmaktadır (Whitehead ve diğerleri, 2018). Tüm bunlardan hareketle varoluşçuluk ile ilgil olarak; insanın kendisini sürekli olarak yeniden yaratabilen ve çevresiyle

etkileşim halinde varlığını şekillendiren varlık olduğunu savunduğu söylenebilir.

Pot ve diğerleri (2018)'ne göre, fenomenoloji, varoluşçulukla yakından bağlantılı bir felsefi düşünce biçimi olarak açıklanmaktadır. Whitehead (2010)'e göre, fenomenologlar, her bireyin dünyayı kendi tecrübelerinin getirdiği benzersiz bir bakış açısıyla algıladığını öne sürmektedirler. Bu kapsamda her bireyin farklı deneyimlere sahip olması, algının kişiye özgü olmasını sağlamaktadır (Whitehead ve diğerleri, 2018). Bu nedenle, bireyin dünyayı nasıl algıladığı, dünya ile ilgili anlayışını sürekli olarak değiştirebilir ve aynı zamanda gelecekteki algılarını da şekillendirilebilmektedir (Whitehead, 2010). Bu yaklaşım, kişisel deneyimlerin insanın dünya görüşüne ve gelecekteki tecrübelerine nasıl etki edebileceğini nitelemektedir.

Fiziksel Okuryazar olan Bireyin Özellikleri

Fiziksel okuryazarlık, bireyin günlük yaşamında, fiziksel aktivitelerde ve sosyal etkileşimlerde belirgin bir şekilde kendini göstermektedir (Çuhadar, 2021). Bu beceri, sadece sözlü iletişimle sınırlı kalmaz; aynı zamanda bireyin jest ve mimikleriyle de etkili bir şekilde ilişki kurmasını sağlamaktadır (Çuhadar, 2021). Fiziksel okuryazar bir kişi, başkalarıyla daha iyi ve empatik ilişkiler geliştirme kapasitesine sahiptir. Ayrıca, sağlıklı yaşam için gereken bilgi, beceri ve tutumlara sahip olarak, başkalarının bu becerileri kazanmasına da olanak tanımaktadır (Whitehead, 2010; Çuhadar, 2021). Kuvvetli (2023)'ye göre, bu kişiler, geçmiş deneyimlerinden ve çevresel koşullardan elde ettikleri bilgilerle uyum sağlayarak uygun hareket etmektedirler.

Başarılı bir şekilde uygulanan fiziksel aktiviteler, bireyde özgüven ve bedenine güven duygusu geliştirmektedir (Çuhadar, 2021). Bu durum bireyde, olumlu bir benlik duygusu yaratmakta ve çevreyle etkileşimini güçlendirmektedir (Whitehead, 2010). Öte yandan, Şentürk (2019)'e göre, fiziksel okuryazarlık eksikliği yaşayan bireyler, alternatifler mevcut olduğunda fiziksel aktivitelerden kaçınabilmektedirler. Kısa mesafeleri yürümekten, ev işlerinden, bahçe işlerinden kaçınabilir; hızlı yemekleri tercih edebilir ve elektrikli cihazları kullanmak için bile uzaktan kumandayı kullanmayı tercih edebilirler (Şentürk, 2019).

- Bu bireyler sağlam bir duruşa ve özgüvene sahiptirler, kendilerini güçlü bir şekilde ifade edebilirler (Whitehead, 2010).
- Çeşitli hareket türlerini anlamak, iletmek, uygulamak ve analiz etmek için sürekli bir motivasyona ve beceri gelişimine sahiptirler (Physical Health Education Canada, 2010).

- Eylem odaklı olup, fiziksel aktivitelere katılırken istekli ve coşkuludurlar, ayrıca başarılı olacaklarına dair inanç taşırlar (Whitehead, 2010).
- Sağlıkla ilgili çeşitli fiziksel aktivitelerde, hareketleri özgüvenle, yetkinlik ve yaratıcılıkla stratejik olarak sergileyebilirler (Physical Health Education Canada, 2010).

Fiziksel Okuryazarlık Alt Bileşenleri

Whitehead (2010), fiziksel aktivitenin sürekliliğini sağlamak için gerekli olan motivasyon, fiziksel güç, öz güven, yeterli bilgi ve ilgiye sahip bireylerin yaklaşımlarını tanımlamaktadır. Gerger (2022) ise, çocukluk döneminden itibaren fiziksel okuryazarlığın alt boyutlarının geliştirilmesiyle bireyin fiziksel okuryazarlık seviyesinin artacağını belirtmektedir. Ayrıca, fiziksel aktivite ortamlarının doğru kullanımı ve aktivitelere uyum sağlama, fiziksel okuryazarlık seviyesine de olumlu yönde katkı sağlar (Whitehead, 2010).

Fiziksel okuryazarlığın bileşenleri ise şu şekilde sıralanmaktadır;

- Motivasyon ve özgüven,
- Fiziksel aktiviteye katılım
- Fiziksel etkinlik olarak
- Bilme-anlama,

Taş ve Altınsöz (2021)'e göre, fiziksel okuryazarlığın bileşenleri birbiriyle olumlu ya da olumsuz yönde etkileşimde de olabilmektedir. Fiziksel okuryazarlık, sürekli değişen bir süreç olduğundan, bireylerde zaman zaman fiziksel okuryazarlığın artışına rağmen bazı alt bileşenlerde (örneğin, motivasyon eksikliği veya fiziksel aktivite yapmama) farklılıklar gözlemlenebilmektedir (Gerger, 2022). Whitehead (2010), fiziksel okuryazarlığın alt bileşenlerini iki aşamalı olarak ele alır ve bunların birbirleriyle ilişkilerini döngüsel bir biçimde açıklamaktadır. Örneğin, yüksek motivasyon, fiziksel aktiviteye istekli katılımı artırır ve bu durum özgüveni geliştirir. Yüksek özgüven ve hareket yetkinliği ise motivasyonu tetikler. Bu süreç, çevre ile etkileşim ve bilme-anlama kapasitesinde olumlu bir artışa yol açar. Alt bileşenlerin bu döngüsel etkileşimi, hem olumlu hem de olumsuz yönde gerçekleşebilir (Taş ve Altınsöz, 2021). Whitehead (2010), fiziksel okuryazarlığın tüm bireylerin sahip olabileceği bir yetenek olduğunu vurgular.

Beden Eğitimi ve Spor Öğretmeni

Engenelhaliyle, beden eğitimi, bireylerin fiziksel, duygusal, sosyal ve bilişsel gelişimlerini desteklemek amacıyla fiziksel olarak aktif hale getirilmesi işidir (Tamer ve Pulur, 2001). Bu tanım, beden eğitimi derslerinin sadece fiziksel bir aktivite süreci olmadığını, aynı zamanda öğrencilerin genel gelişimini desteklemeyi amaçlayan bütünsel bir yaklaşımı içerdiğini göstermektedir. Bu bağlamda, beden eğitimi ve spor öğretmenleri, öğrencilerin fiziksel sağlığına katkı sağlamanın yanı sıra onların sosyal becerilerini, özgüvenlerini, iş birliği yeteneklerini ve duygusal dengeyi kazanmalarını sağlamakla da görevlidir. Beden eğitimi öğretmenlerinin bu hedeflere ulaşabilmeleri için yalnızca teknik bilgiye sahip olmaları yetmez; aynı zamanda açık fikirli, yaratıcı, donanımlı ve ilerici bir yaklaşıma sahip olmaları gerekmektedir.

Öğretmenlerin, derslerini sadece öğretici değil, aynı zamanda motive edici bir deneyime dönüştürebilmeleri önemlidir. Öğrencilere, hayat boyu sürdürülebilecek fiziksel aktivite alışkanlıklarını kazandırmak, onları fiziksel okuryazar bireyler haline getirmek ve fiziksel aktivitenin keyfini çıkarmalarını sağlamak beden eğitimi öğretmenlerinin başlıca görevleri arasında yer alır. Kavcar (1999), bir eğitim sisteminin başarısının öğretmenlerin başarısıyla doğru orantılı olduğunu vurgulamaktadır. Öğretmenler, eğitim sürecinde yalnızca bilgiyi aktaran değil, aynı zamanda öğrencilerin davranışlarında ve düşüncelerinde pozitif yönde değişim sağlayan rehberlerdir. Gökçe (2003) de öğrencilerin istenilen davranış değişikliklerini ancak öğretmenlerinin bilgi ve donanımları sayesinde kazanabileceklerini belirtmektedir. Bu doğrultuda, öğretmenlerin mesleki yeterlilikleri, öğrencilerin fiziksel, zihinsel ve sosyal gelişimlerini olumlu yönde etkileyecek en önemli faktörlerden biridir. Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin mesleki başarıları, lisans eğitiminden başlayarak mesleki bilgi birikimlerine ve tecrübelerine dayanır (Yılmaz, Köseoğlu, Gerçek ve Soran, 2004).

Başarılı bir öğretmen olmanın temelinde, güçlü bir akademik temelin yanı sıra mesleki tecrübelerden elde edilen bilgilerin de yer aldığı bir süreç bulunmaktadır. Bu tecrübe, öğretmenin sınıf içi ve dışındaki performansını etkileyen önemli bir unsurdur. Öğretmenler, yıllar içinde edindikleri deneyimlerle hem kendi mesleki gelişimlerini sürdürürler hem de öğrencilerine daha etkili bir rehberlik sunarlar. Pehlivan (1998), beden eğitimi öğretmenlerinin toplumların gelişiminde ve bireylerin kişisel gelişiminde çok önemli bir role sahip olduklarını ifade etmektedir. Topluma sağlıklı bireyler kazandırmak, bireylerin fiziksel, sosyal ve duygusal yönlerden gelişimini sağlamak, beden eğitimi öğretmenlerinin sorumluluk alanları arasında yer alır. Bu nedenle, öğretmenlerin sadece sınıf içinde değil, toplum içinde de rol model olabilmeleri gerekmektedir.

Bedens Eğitimi ve Spor Öğretmenleri Açısından Fiziksel Okuryazarlık

Bedens eğitimi, fiziksel okuryazarlığın hızla gelişmesini destekleyen ve ideal bir alan olarak kabul edilmektedir (Castelli ve diğerleri, 2014). Erdem (2024)'e göre, her ne kadar bu iki kavram benzer gibi görünse de, aslında anlamları ve işlevleri farklıdır. Fiziksel okuryazarlık, bedens eğitiminin amaçlarından biri olarak değerlendirilirken, bedens eğitimi, öğrencilerin fiziksel okuryazarlıklarını geliştirmek için birincil araç olarak görülmektedir (Sum ve diğerleri, 2018; Çuhadar, 2021). Bu bağlamda, bedens eğitimi, tüm eğitim kademelerinde öğrencilerin fiziksel okuryazarlık gelişiminde temel bir rol oynamaktadır. Fiziksel okuryazarlık, çocukların fiziksel uygunluklarını artırmayı ve yaşam boyu aktif bir yaşam tarzını benimsemelerini hedefleyen bütüncül bir yaklaşımı ifade etmektedir (Whitehead, 2007).

Öğrencilerin fiziksel okuryazarlık gelişiminde bedens eğitimi ve spor öğretmenlerinin rolü kritik öneme sahiptir (Stoddart ve Humbert, 2017). Ancak, öğretmenlerin fiziksel uygunlukları da dikkate alınmalıdır, çünkü öğrenciler, fiziksel aktivite konusunda sınırlı ya da kilolu öğretmenlerden örnek alma konusunda motivasyon eksikliği yaşayabilmektedir (Conlin, 2013).

Whitehead'a (2014) göre bedens okuryazarlığına sahip bireyler, fiziksel aktiviteye katılmakta hevesli ve istekli olup, kendi fiziksel yeterliklerinin ve becerilerinin farkında oldukları için hareketlerinde başarıya ulaşacaklarına güven duymaktadırlar. Bu bireyler, pratik yapmaktan ve yeni etkinlikler denemekten keyif alır, hareketlerini gerçekleştirirken rehberliği ve eleştiriyi memnuniyetle kabul ederler.

Bu bireyler, hareket becerilerine dair aldıkları olumlu geri bildirimlerin etkisiyle özgüvenlerini artırırklar. Bu da bireyleri fiziksel aktiviteye katılmada daha istekli ve bu aktiviteleri sürdürmede daha istikrarlı kılmaktadır. Kendi potansiyellerini benimseyerek hareketlerini rahatça gerçekleştirebilirler. Fiziksel çevreyi okuma ve buna uygun hareket etme becerisi, onların ortamı analiz edebilme ve uygun yanıtlar verebilme yeteneklerinin bir göstergesidir. Aynı zamanda, sağlıklı yaşam için gerekli bilgi ve becerilere sahip olup, fiziksel zindelik düzeyini sürdürmek için gerekenleri bilirler. Bu bireyler, kendilerine ve başkalarına saygılı olup, sorumluluk sahibi ve sosyal davranışlar sergilerlemektedirler (Lynch ve Soukup, 2016).

Olumlu bir benlik saygısı ve güven duygusu geliştirirler, çünkü sahip oldukları benlik algıları çevreleriyle net bir etkileşim kurmalarını sağlamaktadır. Bedens okuryazarlığı yalnızca okul ile sınırlı olmayan, yaşam

boyu devam eden bir kazanımdır. Okul öncesi ve sonrasında bu becerilerin geliştirilmesinde beden eğitimi öğretmenleri, ebeveynler, antrenörler, akranlar ve diğer paydaşlar önemli rol oynamaktadır (Whitehead ve Murdoch, 2006). Ancak beden eğitimi öğretmenleri, her genç bireyle doğrudan iletişim kurabilecek ve beden okuryazarlığını teşvik edebilecek tek nitelikli meslek grubudur. Bu nedenle, beden okuryazarlığının geliştirilmesinde önemli bir rol üstlenirler.

SONUÇ

Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin fiziksel okuryazarlığı teşvik etme konusundaki en önemli sorumluluğu, öğrencilerde fiziksel aktivitenin yaşam boyu sürecek bir alışkanlık haline gelmesini sağlamak ve bunu desteklemektir. Bu süreçte öğretmenlerin, sadece derslerde değil, okul dışındaki yaşamda da öğrencileri aktif bir yaşantıya yönlendirecek bilgi ve beceriler kazandırmaları gerekmektedir. Bu kapsamda, öğretmenler, öğrencilerinin fiziksel, bilişsel, sosyal ve duygusal gelişimlerine katkıda bulunmak için fiziksel okuryazarlık temelli bir öğretim yaklaşımını benimsemeleri gerektiği ifade edilebilir.

Kaynakça

- Adele-Kentel, J. ve Dobson, T. M. (2007). Beyond myopic visions of education: Revisiting movement literacy. *Physical Education and Sport Pedagogy*, 12(2), 145-162.
- Balyi, I., Way, R. ve Higgs, C. (2013). *Long-term athlete development*. ABD: Human Kinetics.
- Cairney, J., Kiez, T., Roetert, E. P.ve Kriellars, D. (2019). A 20th-century narrative on the origins of the physical literacy construct. *Journal of Teaching in Physical Education*, 38(2), 79-83.
- Cale, L. ve Harris, J. (2018).Fiziksel okuryazarlığın geliştirilmesinde bilgi ve anlayışın rolü. *Beden Eğitiminde Öğretim Dergisi* , 37 (3), 280-287.
- Castelli, D. M., Centeio, E. E., Beighle, A. E., Carson, R. L. ve Nicksic, H. M. (2014). Physical literacy and comprehensive school physical activity programs. *Preventive medicine*, 66, 95-100.
- Cevizci, A. (1999). *Felsefe sözlüğü*. İstanbul: Paradigma.
- Conlin, G, (2013), Teacher Pupil Relationships, *Bulletin Of The International Council Of Sport Science And Physical Education Icsspe*, 2013;65,
- Çuhadar, Y. (2021). *Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin Fiziksel Okuryazarlık Algıları İle Fiziksel Aktivite Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Sakarya.
- Erdem, H.B. (2024). *Beden Eğitimi Öğretmenleri Ve Beden Eğitimi Örencileri Arasındaki Fiziksel Okuryazarlığa Dair Farklılıklar*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Gedik Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, İstanbul.
- Gerger, G. (2022). *Ortaöğretim öğrencilerinin fiziksel aktivite düzeyleri ile fiziksel okuryazarlık ve e-sağlık okuryazarlığının incelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Aksaray Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aksaray.
- Gökçe, E, (2003), İlköğretim Sınıf Öğretmenlerinin Yeterlikleri, *Çağdaş Eğitim Dergisi*, 299, 36- 48,
- Kavcar, C. (1999). *75 Yılda Türk Şiiri*. 2.Ulusal Çocuk Kültürü Kongresi (haz. Bekir Onur). 6-8 Kasım 1998. Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi. 229-236.
- Kıbar, G. (2024). *Okul Dışı Sportif Etkinliklere Katılan Ortaöğretim Öğrencilerinin Spora Yönelik Tutumları İle Fiziksel Okuryazarlık Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Ankara.

- Kuvvetli, F. (2023). *Fiziksel Aktivite Yapan Ve Yapmayan Kadınlarda Fiziksel Okuryazarlık Düzeylerinin İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Gedik Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, İstanbul.
- Longmuir, P. E. ve Tremblay, M. S. (2016). Top 10 research questions related to physical literacy. *Research Quarterly for Exercise and Sport*, 87(1), 28- 35.
- Lynch, T. ve Soukup, G. J. (2016). “Physical education”, “health and physical education”, “physical literacy” and “health literacy”: Global naming confusion. *Cogent Education*, 3(1), 1217820.
- Physical Health Education Canada. What is the relationship between Physical education and Physical literacy? (2010). https://phecana.ca/sites/default/files/content/docs/resources/Physical_Literacy_Brochure_2010.pdf adresinden alınmıştır.
- Pot, N., Whitehead, M. ve Durden-Myers, E. J. (2018). Physical literacy from philosophy to practice. *Journal of Teaching in Physical Education*, 37(3), 246- 251.
- Stoddart, A. L. ve Humbert, M. L. (2017). Physical literacy is? What teachers really know. *Revue phénEPS/PHEnex Journal*, 8(3).
- Sum, R. K., Cheng, C. F., Wallhead, T., Kuo, C. C., Wang, F. J. ve Choi, S. M. (2018). Perceived physical literacy instrument for adolescents: A further validation of PPLI. *Journal of Exercise Science & Fitness*, 16(1), 26-31.
- Şentürk, H. E. (2019). *Fiziksel Okuryazarlık*. Düz, S., Kurak, K.ve Kızar, O. (Edt). Spor Bilimleri Alanında Yeni Ufuklar İçinde. Ankara: Gece Akademi.
- Tamer, K. ve Pular, A, (2001), *Beden Eğitimi Vê Sporda Öğretim Yöntemleri*. Ankara: Kozan Ofset.
- Taş, H. ve Altınsöz, İ. H. (2021). Bedensel Okuryazarlık Kavramı ve Önemi. *Spor Bilimleri Dergisi*, 32(3), 109-122.
- Tremblay, M. ve Lloyd, M. (2010). Physical literacy measurement: The missing piece. *Physical and Health Education Journal*, 76(1), 26-30.
- Uygun, S. (2023). *Ortaokul Öğrencilerinde Algılanan Motor Yeterliliğinin Belirlenmesinde Fiziksel Okuryazarlığın Rolü*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Pamukkale Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Sporda Psikososyal Alanlar Anabilim Dalı, Denizli.
- Whitehead M. (2014). The International Physical Literacy Association. <https://physicalliteracy.ca/physical-literacy/> adresinden alınmıştır.
- Whitehead, M. (2001). The concept of physical literacy. *European Journal of Physical Education*. Vol 6 pp127-138. Oxford, Routledge.

- Whitehead, M. (2007). Physical literacy: Philosophical considerations in relation to developing a sense of self, universality and propositional knowledge. *Sport, Ethics and Philosophy*, 1(3), 281-298.
- Whitehead, M. (2010). Physical literacy. *Throughout the life course*. London, UK: Routledge.
- Whitehead, M. (2013). Stages in Physical Literacy Journey. *ICSSPE Journal of Sport Science and Physical Education*, 65, 51-55.
- Whitehead, M. ve Murdoch, E. (2006). Physical literacy and physical education: Conceptual mapping. *Physical Education Matters*, 1(1), 6-9.
- Whitehead, M.E., Durden-Myers, E.J. ve Pot, N. (2018). The value of fostering physical literacy. *Journal of Teaching in Physical Education*, 37(3), 252-261.
- Yılmaz, M., Köseoğlu, P., Gerçek, C, ve Soran , H, (2004), Öğretmen Öz Yeterlik İnancı, *Bilim Ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi*, 58,
- Pehlivan, Z. (1998). Beden Eğitimi Dersi İçin Tutum Ölçeği Geliştirme. *5.Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi*.

